

Guía Docente				
Datos Identificativos			2014/15	
Asignatura (*)	Botánica sistemática: Fanerogamia	Código	610G02025	
Titulación				
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Prerrequisitos				
Departamento	Biología Animal, Biología Vexetal e Ecoloxía			
Coordinación	Sahuquillo Balbuena, Elvira	Correo electrónico	elvira.sahuquillo@udc.es	
Profesorado	Fagúndez Díaz, Jaime Pimentel Pereira, Manuel Sahuquillo Balbuena, Elvira	Correo electrónico	jaime.fagundez@udc.es m.pimentel@udc.es elvira.sahuquillo@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Botánica sistemática: Fanerogamia. Ciencia que estuda as plantas vasculares con sementes. Baséase en analizar a morfoloxía e anatomía dos diferentes taxons, a súa bioloxía reprodutiva e as súas adaptacións ambientais; ademais persigue a organización deste coñecemento seguindo un enfoque filoxenético. Integra información procente doutras ciencias como citoloxía e histoloxía, xenética, bioquímica, ecoloxía, etc. e capacita ós estudantes para traballar en diferentes ámbitos profesionais como a docencia, investigación, asesoría ambiental, agricultura, etnobotánica, etc.			

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación

Resultados da aprendizaxe			
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación		
Coñecer os procesos evolutivos que desembocaron na diversidade actual dos espermatófitos.	A1 A2 A29	B1 B3 B8 B9	C1 C3 C7 C8
Comprender os ciclos reprodutivos dos espermatófitos, así como as relacións entre eles e cos ciclos dos seus posibles precursores.	A1 A2 A6 A7 A19 A20	B1 B3 B8	C1 C3 C6
-Coñecer a organización taxonómica das fanerógamas, que reflicte as relacións evolutivas entre os distintos grupos.	A1 A7	B1 B2 B3 B4 B8	C1 C3
-Desenvolver capacidades de observación, descrición e identificación de plantas con semente, particularmente en relación con aqueles grupos de maior importancia económica e ecolóxica.	A2 A4 A6 A9 A11 A19 A23 A27	B1 B2 B3 B5 B10	C1 C3

-Aprender os métodos básicos de estudo das especies vexetais e as súas comunidades, tanto no campo como no laboratorio.	A2 A4 A6 A9 A22 A27 A29 A30 A31	B1 B2 B3 B5 B7 B9	C1 C3 C8
-Incentivar nos estudantes a aprendizaxe autónoma arredor dos distintos grupos de plantas con semente, facendo énfase naqueles grupos ecoloxica e economicamente importantes no NW da Península Ibérica.	A4 A9 A29 A32	B2 B3 B7 B8	C1 C6 C8
-Desenvolver o hábito e a capacidade para manexar de xeito adecuado e crítico a bibliografía e outras fontes de información.	A23 A26	B3 B8	C3 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
Teoría (Clases Maxistrais): Introducción	Tema 1.- ESPERMATÓFITOS: Taxonomía e Filoxenia. Caracteres xerais. Concepto de semente: A semente primitiva. Relación espermatófitos con feitos heterospóreos. Tema 2.- Orixe dos espermatófitos: proximnospermas. Evolución e diversidade en Espermatófitos. Caracteres diferenciais entre ximnospermas e anxiospermas.
Bloque II (Clases Magistrais): Ximnospermas	Tema 3.-XIMNOSPERMAS. Morfoloxía e anatomía das ximnospermas. Estructuras reprodutoras: Flores e inflorescencias ximnospérmicas. Bioloxía da reprodución en ximnospermas: desenvolvemento dos gametófitos masculino e feminino. A fecundación e a formación da semente nas ximnospermas. Tema 4.- Sistemática de ximnospermas. Caracterización dos diferentes grupos evolutivos: Div. Pteridospermophyta, Div. Cycadophyta, Div. Ginkgophyta, Div. Gnetophyta y Div. Coniferophyta. Tema 5.- Div. Coniferophyta: evolución, diversidade e caracteres xenerais. Familias máis salientables de ximnospermas na Península Ibérica: F. Pinaceae, F. Cupressaceae y F. Taxaceae.

Bloque III (Clases maxistras): Anxiospermas	<p>Tema 6.-ANXIOSPERMAS. Caracteres xerais I. O aparello vexetativo. Caracteres xerais II. O aparello reprodutivo. Bioloxía reprodutiva: flores e inflorescencias nas anxiospermas. Evolución da flor como estrutura. Desenvolvemento dos gametófitos masculino e feminino. A semente e o froito: estrutura e dispersión.</p> <p>Tema 7.- Teorías arredor da orixe e diversificación das anxiospermas. Orixe e caracterización dos principais grupos evolutivos: diferentes sistemas de clasificación. Diferencias entre as anxiospermas basais (clado ANITA), magnólicas, monocotiledóneas e eu-dicotiledóneas.</p> <p>Tema 8.- Os Bosques: diferentes conceptos de bosque. Evolución dos bosques. Importancia ambiental dos bosques no NW da Península Ibérica. Familias máis importantes na formación das comunidades de bosques da zona temperá do hemisferio norte. F. Fagaceae, F. Betulaceae, F. Salicaceae, F. Oleaceae, F. Rosaceae, F. Lauraceae, F. Caprifoliaceae, F. Aquifoliaceae e F. Ulmaceae</p> <p>Tema 9.-As matogueiras: diferentes conceptos de comunidade de matogueira. Evolución das comunidades de matogueira. Importancia ambiental das matogueiras no NW da Península Ibérica. Familias máis importantes na formación das comunidades de matogueira da zona temperá do Hemisferio Norte. F. Fabaceae, F. Ericaceae, F. Cistaceae e F. Lamiaceae.</p> <p>Tema 10.- As comunidades herbáceas: concepto e diversidade. Evolución das comunidades herbáceas. Familias máis importantes na formación das comunidades herbáceas da zona temperá do hemisferio norte: F. Poaceae, F. Cyperaceae, F. Juncaceae, F. Asteraceae, F. Araceae e F. Ranunculaceae.</p> <p>Tema 11.- As comunidades vexetais de zonas húmidas e costeiras Familias importantes na conformación destas comunidades: F. Caryophyllaceae, F. Chenopodiaceae, F. Plumbaginaceae, F. Nymphaeaceae, F. Lentibulariaceae, F. Lemnaceae, F. Zosteraceae e F. Potamogetonaceae.</p> <p>Tema 12.- A domesticación das plantas. Familias importantes desde un punto de vista económico: F. Brassicaceae, F. Solanaceae, F. Apiaceae, F. Myrtaceae, F. Rutaceae, F. Liliaceae s. lat., F. Iridaceae e F. Orchidaceae.</p>
Bloque IV (Clases maxistras): Bioxeografía	<p>Tema 13.- Bioxeografía. Reinos florísticos. Fitocoroloxía: Áreas de distribución das especies. Vexetación potencial e series de vexetación.</p> <p>Tema 14.- Biodiversidade e conservación. Conservación ex situ e in situ. Especies endémicas, raras ou ameazadas na Península Ibérica. Especies introducidas. Estratexias globais para a conservación da biodiversidade.</p>
Seminarios de 2 horas:	<p>Seminar 1: Ximnospermas: análise comparada dos seus ciclos de vida. Conceptos básicos na sistemática das Ximnospermas. Realízase un cuestionario sobre as características e a diversidade das ximnospermas.</p> <p>Seminar 2: Anxiospermas: estudo do seu ciclo de vida. Análise comparada dos ciclos de vida das anxiospermas, ximnospermas e feitos heterospóreos. Realízase un cuestionario sobre os ciclos de vida dos distintos grupos.</p> <p>Seminario 3: Aplicación de conceptos evolutivos á sistemática das anxiospermas e elaboración de Filoxenias .</p> <p>Seminario 4: Angiospermas. Análise comparada entre as familias máis importantes nas comunidades herbáceas, de matogueira e bosque do NW da Península Ibérica.</p>
Práctica de campo	<p>Toma de contacto coa diversidade das plantas con semente en Galicia. Analízase a diversidade vexetal de distintos medios de alto interese polo seu grao de endemidade, rareza, etc.</p>

Prácticas de laboratorio	<p>Práctica 1: Observación, análise e identificación de ximnospermas</p> <p>Práctica 2: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica I.</p> <p>Práctica 3: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica II.</p> <p>Práctica 4: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica III.</p> <p>Práctica 5: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica IV.</p> <p>Práctica 6: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica V.</p> <p>Práctica 7: Observación, análise e identificación de anxiospermas. Familias comúns do NW da Península Ibérica VI.</p>
Casos prácticos	<p>1.-Realízase unha análise filoxenética (máxima parsimonia) nun grupo de fanerógamas e respostarase unha ou varias cuestións de interese sistemática. Daranse instrucións detalladas no seminario III.</p> <p>2.- Os alumnos elixiran varias especies do listado que teñen que reconecer para superar a parte práctica e realizarán unha presentación sobre as súas características biolóxicas. Ademais traballaran a flora presente unha comunidade tipo e buscaran unha área natural de similares características coa que compararán os datos. Elaboraranse espectros florísticos, biolóxicos, corolóxicos e de dispersión de diásporas para interpretar o funcionamento da comunidade. Daranse instrucións detalladas no seminario I.</p>

Planificación			
Metodoloxías / probas	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	21	52.5	73.5
Seminario	7	17.5	24.5
Prácticas de laboratorio	14	7	21
Saídas de campo	7	0	7
Estudo de casos	0	22	22
Atención personalizada	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Os conceptos básicos serán desenvolvidos polo profesor en sesións maxistras de 50 minutos. As clases teñen sido programadas para que o alumnos adquiren os coñecementos de xeito gradual. A aprendizaxe estará asistida por presentacións de power point que estarán dispoñibles na plataforma moodle.
Seminario	O obxectivo dos seminarios será reforzar o aprendido nas sesións maxistras. Todos os conceptos básicos impartidos se repasarán nos seminarios mediante diferentes exercicios, especialmente cuestionarios e diagramas mudos representando os ciclos reprodutivos dos distintos grupos. A asistencia ós seminarios é obrigatoria.
Prácticas de laboratorio	Os estudantes analizarán e manipularán diferentes representantes dalgunhas das familias explicadas nas sesións maxistras. Nas sesións de laboratorio, os estudantes empregarán floras e claves de identificación para identificar os espécimes seleccionados. Farase especial fincapé nos caracteres adaptativos da súa bioloxía floral ou en adaptacións concretas ó medio ambiente no que se desenvolven.

Saídas de campo	Realizarase unha excursión dun día de duración guiada polos profesores. Na excursión se observarán representantes dalgunhas das familias estudadas nas sesións maxistrais, así como o ambiente no que estas medran. Visitaranse algunhas das zonas de Galicia con maior grao de endemicidade e analizaranse as causas que teñen producido esta endemicidade. A asistencia á excursión é voluntaria.
Estudo de casos	Os estudantes aplicarán os coñecementos adquiridos nas clases de teoría e no laboratorio en dous casos prácticos diferentes (FILOXENÉTICO E FLORÍSTICO). Daranse instrucións detalladas para levar a cabo estes proxectos durante os seminarios. Así mesmo, os profesores empregarán as titorías para controlar a marcha dos traballos. Os proxectos serán levados a cabo por grupos de 2-3-4 estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos Sesión maxistral Seminario Saídas de campo Prácticas de laboratorio	Atenderase ó estudante de xeito personalizado para todas aquelas dúbidas que lle poidan xurdir ó preparar os contidos ou durante a realización das distintas actividades plantexadas xa sexa nos seminarios, nas prácticas ou durante as titorías. As titorías terán lugar os martes, mércores e xoves de 11,30-13,30h.

Avaliación

Metodoloxías	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	Valorarase a calidade, orixinalidade e presentación dos dous traballos realizados (filoxenético e florístico). Avaliaranse as seguintes competencias: -A6, A7, A9, A20, A22, A23, A26, A27	28
Sesión maxistral	Os estudantes realizarán una proba escrita para valorar os coñecementos adquiridos. Esta proba incluírá preguntas test, preguntas curtas e preguntas tema. Avaliaranse as seguintes competencias: -A1, A29	55
Seminario	Valorarase asistencia e participación Avaliaranse as seguintes competencias: A7, A19, A29, A27	1
Saídas de campo	Valorarase asistencia e participación Avaliaranse as seguintes competencias: -A2, A19, A22, A32	1
Prácticas de laboratorio	Os estudantes realizarán un cuestionario por cada unha das sesións de laboratorio que será avaliado. Unha vez rematadas as prácticas, realizarase un exame de visu no que cada estudante deberá recoñecer 10 especies dunha lista de 75 entre as que están algunhas das máis representativas do NW da Península Ibérica. A lista se lles entregará os alumnos ó principio do curso. Avaliaranse as seguintes competencias: -A2, A4, A11, A30, A31	15

Observacións avaliación

Todos os estudantes terán dúas oportunidades para superar o curso. Na primeira oportunidade, os estudantes precisarán ter participado en alomenos o 70% das actividades avaliadas. Así mesmo, os estudantes precisarán obter alomenos un 4.0 no exame escrito, nas prácticas (incluído o visu) e os casos para que as notas destas partes se consideren para a nota final (e para que se poida aprobar a materia). A nota media para superar a materia debe ser un 5.0. Para que figure non presentado na nota, os alumnos non poderán participar en máis do 30% das actividades.

 Na segunda oportunidade os estudantes deberán mellorar as notas obtidas nas distintas partes para chegaren a unha nota media de 5 e superar a materia. Aquelas actividades que teñan sido avaliadas con menos de 4.0 deberán repetirse en todos os casos (agás os cuestionarios das prácticas). Nesta segunda oportunidade o exame de visu incluírá 15 plantas da lista.

Fontes de información

Bibliografía básica	
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xeobotánica: Xeografía botánica/610G02026

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xenética molecular/610G02020

Xenética de poboacións e evolución/610G02021

Fisioloxía vexetal aplicada/610G02029

Materias que continúan o temario

Histoloxía/610G02008

Organografía microscópica/610G02009

Xenética/610G02019

Iniciación á Botánica: Botánica xeral/610G02023

Botánica sistemática: Criptogamia/610G02024

Fisioloxía vexetal: Fisioloxía vexetal I/610G02027

Fisioloxía vexetal: Fisioloxía vexetal II/610G02028

Observacións

-Recoméndase

traballar na materia de xeito regular ó longo do cuatrimestre, e facer uso da

bibliografía recomendada.-Dada a

carga de traballo do terceiro curso do Grao en Bioloxía, recoméndase ós

estudantes que rematen os proxectos o antes posible. -Os estudantes deberían acudir a titorías cos profesores para tratar as

dúvidas xurdidas nas distintas actividades, especialmente no referido ós

proxectos.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías